

zaaknummer 2014 W1171(1)

28 augustus 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],

wonende te [plaats],

hierna te noemen: klager,

juridisch adviseur: voorheen mr. C. de Jongh, thans mr. M.Y.M. Renken, advocaat te Leiden

tegen:

wijlen **[naam]**

geboren op [datum], overleden op [datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde,

tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen.

1. De procedure

1.1 Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 25 maart 2014. Op 18 april 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Overste van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen. Op 12 augustus 2014 zijn bij de griffie namens klager aanvullende stukken van mr. M.Y.M. Renken binnengekomen.

1.2 Op 14 augustus 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Klager werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.Y.M. Renken.

Namens de Congregatie zijn verschenen [overste] voornoemd en broeder [naam].

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager stelt dat hij door aangeklaagde seksueel is misbruikt. Klager heeft daartoe aangevoerd dat hij, na diverse eerdere uithuisplaatsingen, op achtjarige leeftijd door de Raad voor de Kinderbescherming op [internaat] te [plaats] werd geplaatst. De moeder was door een opname in een psychiatrische kliniek gedwongen ontheven van het gezag over klager en de biologische vader had na scheiding geen ouderlijk gezag. Klager stelde aanvankelijk dat hij

op de tweede afdeling kwam, waarover aangeklaagde de leiding zou hebben gehad. Later heeft klager zich herinnerd dat hij eind 1965 slechts kort op de tweede afdeling is geweest en dat hij in 1966 is overgeplaatst naar de derde afdeling, waar hij tot half of eind 1968 heeft gezeten. Over die derde afdeling had aangeklaagde de leiding, zoals klager later, na indienen van het klaagschrift, zich heeft herinnerd en daartoe een verklaring heeft overgelegd.

Het seksueel misbruik door aangeklaagde is geleidelijk opgebouwd. Tijdens het douchen werden de jongens wekelijks aan een inspectie onderworpen, zo ook klager. Aangeklaagde nam het geslachtsdeel van klager in zijn hand en trok de voorhuid over de eikel. Terwijl uit het oogpunt van hygiëne deze handelingen al niet noodzakelijk waren, werden de handtastelijkheden door aangeklaagde gaandeweg zodanig, dat deze bij klager een erectie teweeg brachten. Klager schaamde zich hiervoor. Klager kon zien dat aangeklaagde ook bij andere jongens dergelijke handelingen verrichtte. Ter zitting heeft klager verklaard dat de douchebeurten een paar maal per week werden verplicht. Broeder [naam], die in die jaren op [internaat] de leiding had over de jongste kinderen, groep één, heeft dit ter zitting bevestigd. Volgens klager werd hij, al naar gelang het aangeklaagde zinde, regelmatig en zeker eenmaal per maand misbruikt.

Na enige tijd werd klager door aangeklaagde uitgenodigd op zijn kamer. Klager moest zich tot op zijn onderbroekje uitkleden en aangeklaagde fotografeerde klager. Volgens aangeklaagde had de dokter om deze foto verzocht. Deze fotosessie heeft eenmaal plaatsgevonden. Ook op andere momenten werd klager bij aangeklaagde ontboden en vonden de volgende handelingen plaats: Aangeklaagde duwde dan met zijn kruis tegen de billen van klager. Klager voelde duidelijk dat aangeklaagde een erectie had.

Klager werd ook eens door aangeklaagde voor “straf” meegenomen naar het schoolgebouw, waar zich kamertjes bevonden die voor opslag werden gebruikt. Klager moest dat kamertje opruimen, hetgeen hem complimenten van aangeklaagde opleverde. Aangeklaagde beloonde klager vervolgens in de vorm van strelen en aaien, terwijl klager gedwongen werd allerlei seksuele handelingen te verrichten bij klager, zoals aftrekken en orale bevrediging. Klager herinnert zich dat aangeklaagde klaarkwam. Deze gebeurtenis heeft eenmaal plaatsgevonden.

De laatste twee keren dat klager werd misbruikt, vond klager de meest afschuwelijke. Aangeklaagde penetreerde klager met zijn grote vingers tot bloedens toe. Klager had veel pijn en veel last van schaamtegevoelens. Na de tweede keer is klager weggelopen van [internaat] en is hij helemaal naar huis, naar [plaats] gelopen. Klager wist dat zijn moeder af en toe de weekenden buiten de kliniek thuis mocht doorbrengen. Klager werd thuis echter opgewacht door de politie en de voogd. Klager begreep toen niet dat zijn moeder niets meer over hem te zeggen had. Klager heeft verteld wat hem was overkomen, maar geen enkele volwassene heeft daar iets mee gedaan. Hij werd weer teruggestuurd naar [internaat]. Het misbruik door aangeklaagde, stopte toen klager naar een volgende afdeling ging, op twaalfjarige leeftijd.

2.2 De gevolgen van het seksueel misbruik in de vroege jeugd van klager zijn fors. Klager heeft zijn leven lang veel te veel alcohol gedronken en verdovende middelen gebruikt. In 1986 heeft klager voor het eerst over het seksueel misbruik verteld bij het RIAGG in Vlaardingen, waar hij op aanraden van zijn toenmalige echtgenote terecht kwam. Klager was nooit in staat om een (seksuele) relatie te onderhouden. Ter zitting heeft klager vermeld dat hij walgde van zichzelf. Zijn enige zoon heeft hij onder invloed verwekt. Klager is gescheiden. Met zijn zoon heeft hij sinds 2002 geen enkel contact meer. Driemaal is klager langdurig vrijwillig opgenomen in een ontwenningsskliniek. Een vierde keer is klager gedwongen opgenomen in afkickkliniek “[naam]”. Klager heeft getracht via een zogenoemde

“mannengroep” en met behulp van psychiaters zijn verleden te verwerken, maar dat is tot nu toe niet goed gelukt.

2.3 Klager hoopt dat het indienen van deze klacht ertoe bijdraagt om een stuk van zijn verleden te kunnen verwerken. Bovendien vindt klager het van belang dat de omvang van het seksueel misbruik binnen de katholieke kerk in beeld wordt gebracht.

Wanneer zijn klacht gegrond wordt verklaard, zal klager om financiële compensatie vragen, zodat hij in staat zal zijn een privé hulpverleningstraject in te gaan, nu het hem, ondanks veel hulp van diverse instellingen, aan continuïteit in die hulp ontbreekt. Klager heeft een nieuwe relatie, die hij hoopt te kunnen onderhouden.

2.4 Klager heeft als steunbewijs een lijst overgelegd van meerdere klachtzaken tegen aangeklaagde, welke alle gegrond zijn verklaard.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

3.1 Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste van de Congregatie heeft in zijn reactie gesteld dat aangeklaagde van januari 1957 tot december 1967 werkzaam was binnen het internaat. Voorts heeft de Overste vermeld dat inmiddels bekend is dat aangeklaagde in het verleden seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond. De Congregatie heeft meerdere klachten na advies van de Klachtencommissie gegrond verklaard.

In zijn inhoudelijke reactie op het klaagschrift heeft de Overste een aantal vragen bij het verhaal van klager gesteld. Ter zitting heeft de Overste echter verklaard dat er niet langer punten van geschil bestaan. Het is, volgens de Overste, aannemelijk dat klager in de jaren 1966 en 1967 bij aangeklaagde in groep 3 heeft gezeten. Daarna hebben alle broeders zich eind december 1967 teruggetrokken uit [internaat] en is de dagelijkse leiding over de jongensafdeling per 1 januari 1968 overgedragen aan leken.

Voorts merkt de Overste op dat de feiten en de omstandigheden evenals de aard van het seksuele misbruik, zoals in het onderhavige klaagschrift beschreven (waaronder penetratie en orale bevrediging) naar zijn oordeel niet langer afwijken van hetgeen door de Klachtencommissie in recente eerdere zaken voldoende aannemelijk werd bevonden.

Ter zitting heeft de Overste gezegd dat ook de Congregatie een trauma heeft opgelopen. De andere broeders en lekencollega's die op [internaat] werkten hebben nooit iets van eventueel misbruik door aangeklaagde gemerkt. Ook broeder [naam] heeft aangeklaagde gekend en kan zich niet voorstellen dat aangeklaagde tot deze gedragingen heeft kunnen overgaan.

Als Overste van de broeders in Nederland heeft hij gezegd dat het de Congregatie spijt dat klager in [internaat] niet de veilige omgeving heeft gevonden, die hij juist nodig had in de moeilijke periode van zijn jeugd. De Congregatie biedt daarvoor dan ook haar welgemeende excuses aan wanneer dit voortkomt uit een tekortschieten van een van de medebroeders. Wanneer de Klachtencommissie oordeelt dat de feiten die klager heeft aangedragen voldoende aannemelijk kunnen worden geacht, neemt de Congregatie daarvoor haar verantwoordelijkheid. Het druist immers helemaal in tegen wat de Congregatie wenst na te streven, namelijk kinderen in moeilijke tijden opvangen en begeleiden en hen door vorming een juist betere kans geven voor een goede toekomst. Het klaagschrift van klager heeft de Congregatie diep geraakt.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klager tijdens zijn verblijf in [internaat] gedurende de jaren 1966 en 1967 seksueel is misbruikt door aangeklaagde. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager in die jaren door aangeklaagde

- a. tenminste eenmaal per maand tijdens of na het douchen onzedelijk werd betast door hard heen en weer over klagers geslachtsdeel te wrijven tot dit stijf werd;
- b. eenmaal in de kamer van aangeklaagde in zijn onderbroek is gefotografeerd;
- c. een paar keer in de kamer van aangeklaagde van achteren is vastgepakt, waarbij aangeklaagde met zijn erectie tegen de billen van klager duwde;
- d. eenmaal in een opslagkamertje werd gedwongen aangeklaagde af te trekken en oraal te bevredigen, waarbij aangeklaagde klaar kwam, en ten slotte
- e. tot tweemaal toe in dat opslagkamertje met zijn vingers tot bloedens toe werd gepenetreerd.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Ter zitting heeft de Klachtencommissie daarbij vastgesteld dat klager zijn verhaal oprecht heeft gedaan, zonder de aard van het misbruik of de frequentie waarmee het misbruik heeft plaatsgevonden erger voor te stellen dan het was.

Voorts heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de diverse gegrond verklaarde klachten waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd.

De Klachtencommissie merkt op dat in zeven eerdere zaken wordt geklaagd en aannemelijk geacht dat de blote geslachtsdelen van klagers werden betast door aangeklaagde (zaaknummers 2010T045, 2010T107(3), 2011T426, 2011T503, 2011T516(2), 2011T589 en 2011T616), dat in drie eerdere zaken voldoende feiten en omstandigheden bekend waren om het binnendringen met de vinger(s) in de anus aannemelijk te achten (zaaknummers 2011T591, 2013T997 en 2010T045) en dat in een eerdere zaak het aannemelijk werd geacht dat aangeklaagde geprobeerd heeft de betreffende klager anaal te penetreren (zaaknummer 2014W1163).

Een en ander in onderling verband en samenhang gezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde. De Klachtencommissie zal dan ook adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in de afhankelijkheidsrelatie waarin klager jegens aangeklaagde verkeerde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas tien jaar oud.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen.

4.6 Ambtshalve merkt de Klachtencommissie op dat bij een gegronde verklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager, klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding kan wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 28 augustus 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, mr. F.J.M. Walstock en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.